

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens I. & II. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas Missalis
- Cum Præfatione seu Præmonitione necessaria Bibliopolæ ad Lectorem

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De his, quæ omittuntur in Missa pro Defunctis. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40113

eum transeat; Bralio *suprà* num. 7. Ceremoniaris porrigit Diacono birretum Celebrantis; Bissus *lit. C. num.* 15. illudque cum quasi osculo illius, Diaconus Celebranti tradit: postea Ministri Sacri ab eodem Ceremoniario, seu aliquo Acolycho, ut *suprà*, sua birreta pariter accipiunt, & caput tam Celebrans, quam Ministri Sacri cooperiunt. Bissus *lit. C. num.* 147. §. 62. & Benvenuti §. *Tunc Celebrans*, pag. 66. Interim præeunte Ceremoniario sine ulla reverentia manibus junctis, procedunt omnes ad Sacristiam eodem ordine, quo venerant ad Altare.

Cùm Celebrans, & Ministri ad Sacristiam pervenerint, omnes simul sese inclinant profundè Cruci, seu Imagini. Biss. *sup.* §. 13. & Benven. *sup.* Tunc Ministri omnes nudo capite profundam faciunt Celebranti reverentiam, qui eis congrua capitis inclinatione respondet. Bauld. *part. 3. in hanc. Rubr. cap. 11. art. 9. num. 9.* Biss. & Benven. *suprà*: postea accedunt ad deponenda paramenta, & Ceroferrarii sua candelabra, & candelas extinguunt. Biss. *sup.* Interim Ceremoniarius præsertim, & Ceroferrarii, seu Acolythy, juxta multarum Ecclesiarum usum, & non Ministri Sacri, adjuvent Celebrantem, & Ministros Sacros, ad deponenda sua paramenta, ut diximus in nostris Observationibus ad *tit. 2. part. 2. num.* 19. & easdem vestes, quas induendo osculatus est Celebrans, & Diaconus, etiam nunc deponendo osculentur. Castaldus tamen *lib. 3. cap. 9. num.* 26. Bauldry

part. 1. cap. 15. Lohner *part. 3. tit. 2. §. 2. num. 6.* à Portu *sup. num.* 5. §. *An Ceremoniaris primus*, Benvenuti *sup. §. Tunc Celebrans* pag. 67. asserunt, Celebrantem à Ministris Ministros verò ab Acolythis adjuvandos esse dum paramenta deponunt: & advertit allegatus Benvenuti, quòd Ministri Sacri deponunt prius manipulos, præcipuè Diaconus: sic Celebrantem exuentem se, & paramenta deponentem adjuvat, & quæ osculanda sunt, osculanda exhibet: verum si Ministri sunt Canonici, profecto hoc munus præstare non debent, nempe adjuvare Celebrantem in deponendis paramentis. Postquam verò incerdos deposuerit Sacras vestes, decet ut ut lavet manus, ministrantibus æquum cum manutergio Acolythis: Biss. *sup.* tandem genuflexus in locò congruo, gratias agit, & tabella. Angel. *part. 3. supra §. Depositi*. Deum Ceremoniarius cum Thuriferario, & Ceroferrariis asportant ex Altari, vel ecclesia, ea, quæ ibi præparata fuerant pro Missa Sollemni, in Sacristiam, ubi ea plicent, si non est, & recondunt. Bauld. *part. 3. supra num. 10. & part. 1. cap. 14. art. 3. num. 23.* Castald. *lib. 1. sect. 4. cap. 1. num. 18. & in §. num. 20.* à Portu *sup.* Denique Clerici deponunt cottas cum debita modestia, Lohner *part. 3. tit. 8. num. 9.* & omnes, postquam oraverint paululum, discedant in pace, & in Chorum redeant, si opus sit. Castaldus *lib. 1. sect. 7. cap. 1. num. 26. & cap. 1. num. 27.* Bauld. *part. 3. sup. n. 10.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XIII. De his, quæ omittuntur in Missa pro Defunctis.

Super iis, quæ omittuntur in Missis Privatis Defunctorum.

I. Gavanti. post Rubr. n. 1 pag. 139. col. 1. §. *Psalms cum versibus, &c.* Quamvis liberum sit Sacerdoti, Missam pro Defunctis celebraturo, dicere, vel omittere Psalmos

cum precibus, qui dicuntur pro Missæ preparatione; tamen si dicantur, debet in fine Psalmorum dici *Gloria Patri*: ita enim omittuntur oscula omniæ, manipuli, & de-

la, dum illis Sacerdos induitur, nec solitæ Orationes paramentorum. Bauldry part. 3. tit. 13. n. 1. Tonell. lib. 2. tit. 13. num. 1. & Gavant. sup.

II. Rubric. n. 1. pag. 139. & Gavant. ib. col. 2. lit. o *Non dicitur, Judica me Deus &c.* Pronunciata Antiphona Introibo ad Altare Dei, non dicitur Psalmus *Judica me Deus*, neque dicitur *Gloria Patri* subsequens Psalmum prædictum; sed pronunciata, & terminata dicta Antiphona, statim subjungitur *Adjuvorum nostrum, &c.* & Confessio fit cum reliquis, ut supra.

III. Rubric. n. 1. pag. 139. & Gavant. ib. col. 2. lit. p *Non signat se, &c.* Cum Celebrans ad Altare incipit Introitum Missæ, non signat se Cruce; sed manu extensa facit figuram Crucis super librum, efformando illud in æere; Polac. part. 2. §. 12. in addit. n. 1. Angel. part. 2. cap. 16. num. 2. & part. 3. tit. 4. num. 2. quali versus Defunctum, aut Defunctos, pro quo, vel pro quibus celebrat, manu sinistra interim deposita super librum, aut Altare, Gav. hic, Lohner part. 4. tit. 3. §. 2. nam. 2. Bauld. & Angel. part. 2. & 3. sup.

IV. Rubric. n. 1. pag. 139. & Gavant. ib. col. 2. lit. q *Non dicitur Gloria Patri, &c.* Post Psalmum omittitur *Gloria Patri*, & loco ipsius repetitur *Requiem æternam, &c.* Omittitur autem *Gloria Patri*, quia Sollemnitatem, & sanctitatem sapit, quæ debent excludi in tali Missa, sicut in Missis Ferialibus de tempore Passionis. Gavant. hic, Amalar. lib. 3. cap. 44. Dicitur autem in plurali, *Requiem æternam dona eis Domine*; quamvis celebraret, & applicetur Missa pro uno tantum Defuncto. Angel. part. 2. cap. 16. num. 2.

V. Rubric. n. 1. pag. 139. *Non dicitur Gloria in excelsis, neque Aluja, &c.* Et reliqua alia omittuntur, sicut præscribit Rubrica n. 1. quæ, cum disponat, non esse benedicendam à Sacerdote aquam in Calicem fundendam; ita nec Minister debet osculari

ampullas, quas Celebranti porrigit. Gavant. hic. Cum lavat manus, in fine Psalmi *Lavabo* non dicitur *Gloria Patri, &c.* & loco *Gloria Patri* non subrogatur *Requiem æternam*. Angel. part. 2. cap. 16. num. 10. & part. 3. tit. 7. num. 4. Tonell. lib. 2. tit. 7. Rubr. 6. num. 3. Bauld. part. 3. tit. 7. Rubr. 6. num. 3. Post Secretas dicitur semper Præfatio communis. Angel. part. 2. cap. 16. num. 11. Lohner. sup. §. 2. num. 8.

VI. Rubric. n. 1. p. 139. & Gav. pag. 140. col. 1. lit. l *Dona eis requiem sempiternam, &c.* Ad *Agnus Dei* non dicitur *Miserere nobis*; bis dicitur *Dona eis Requiem*, & semel in fine *Dona eis Requiem sempiternam*. Dum Celebrans dicit *Agnus Dei*, non percutit sibi pectus, sed stat manibus junctis ante pectus, non super Altare positus. Lohner sup. Angel. part. 2. & 3. sup. & à Porta part. 3. cap. 5. ad tit. 13. Rubr. 1. num. 15.

Utrum autem post Communionem Sacerdotis in hac Missa, & ante, vel post hanc Missam, possit administrari Eucharistia Fidelibus Missæ assistantibus, videantur ea, quæ fuso calamo pertractavimus in nostris Observ. & Addit. n. 28. & seqq. sup. ad tit. 10.

VII. Rubric. n. 1. pag. 139. & Gavant. pag. 140. col. 2. lit. u *Non datur Benedictio, &c.* In Missis Defunctorum antiquitus sollemne fuisse dari Benedictionem in fine, certissimum est, ut ostendimus in nostris Observ. & Addit. n. m. 29. ad tit. 10. unde valde recens est iste Ritus non dandi Benedictionem in præfatis Defunctorum Missis. Et reverà Marcellus de Cavalleriis in sua *statera sac. tit. 29. num. 48.* asserit, in inelyto Prædicatorum Ordine statutum fuisse An. 1252. in Capitulo generali Bononiæ habito, non debere prætermitti talem Benedictionem; quod fuit in praxi, usque ad Capitulum Romanum, excepto quando præfens erat Defunctus. Sed postmodum statutum fuit etiam apud ipsos, omittendam esse talem Benedictionem; neque hoc fuerat, ut ipse ait, Patrum

Patrum Prædicatorum inventum : quia in aliis Ecclesiis mos ille præcesserat; & Card. Bona, ut alibi etiam nos inuimus, prædictam Benedictionem in Missis Mortuorum, se legisse refert in quodam Missali MS. Inò reperiuntur etiam nonnulla Missalia impressa, de quibus mentionem fecimus loco supradicti. continentia assertam Benedictionem in Missis Defunctorum: & dum hoc scribo, lego in Missali Romano Venetiis impresso Anno 1560. hæc præcisa verba -- In Missa pro Defunctis Sacerdos dicat *Requiescant in Pace. R. Amen*: deinde benedicit Populum, & dicat, *Deus vita Vivorum, &c.* quapropter evincitur talis Benedictionis suspensionem non fuisse rite, & universaliter introductam, nisi post Romani Missalis recognitionem, & reformationem. Idè autem suspensa fuit hæc Benedictio, quia in hac Missa omnes sollempnitates, & signa lætitiæ cessare debent; & equidem Durandus in *suo Ration. l. 4. cap. 51. num. 27.* adnotat, quòd antiquitus in Missa pro Defunctis, Pontifex sollempniter non benedicebat (quamvis in aliis Missis Vivorum, Benedictionem ante *Agnus Dei* impertiri solet) tum quia in dicta Missa Defunctorum, omnes sollempnitates cessant; tum quia talis sollempnis Benedictio non solum fiebat pro venialium deletione, verùm etiam pro Populi excitatione, ut in Domini adjutorio confidat, & benedictum in Secula confiteatur (Defuncti verò velut absentes ex-

citari nequeunt, licet possint nostris suffragiis adjuvari) tum quia gaudium non debet luctui admisceri. Ob prædictas igitur rationes, probabile est, in Missali Romani reformatione deletam fuisse præfatam Benedictionem in Missis Defunctorum.

Confirmantur hæc omnia auctoritate Illustrissimi Crispi Archiep. in sua erudita dissertatione Mysteriorum Evangelicæ legis, edita Romæ Anno 1734. ad cuius calcem ait laudatus Auctor, nonnulla in Missis pro Defunctis omitti: partim quia Defunctorum Missæ, Privatae erant antiquitus, & non Sollemnes, ut cum Gavanto colligit et Canone 4. Concilii Vasensis; partim quia Ecclesia militans, in agenda Mortuorum pagantem Ecclesiam præ oculis habens, ab omni sensu lætitiæ merito abstinet. Polaccus cap. 21. pariter varias adducit rationes, ob quas in Missis Mortuorum non benedicitur aqua, non datur pax: & ait, idè aquam non benedici, quia Sacerdos intendit Sacrificium offerre pro Mortuis, non verò pro Vivis, quibus competit Benedictio. Ob similitudinem rationem non datur pax: quia Sacerdos principaliter intendit sacrificare pro Mortuorum requie, & non pro Populi pace; & quia Defuncti non indigent pace temporali, cum sint extra Mundi perturbationes, & præsertim ob eandem rationem omittitur prima Oratio ante Communionem.

Pro Ritu Missæ Sollemnis Defunctorum.

VIII. Gav. post Rubr. n. 2. pag. 140. col. 1. §. *Credentia, &c.* Paretur Altare pallio nigri coloris sine ullis figuris mortis, ac imaginibus; sed sola Cruce, & sex candelabris materiæ obscuræ cum totidem candelis cereæ communis. Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 11. §. 1. Bauld. part. 3. cap. 13. n. 1. Gradus ipsius Altaris sint nudi, excepto, quòd unum tapete nigri coloris super primo gradu nempe suppedaneo apud ipsum Altare ponetur. Ce-

rem. Episc. sup. Bauld. sup. Tabernaculum SS. Sacramenti, si adit, velo violaceo, & non nigro tegendum est. Bauld. sup. *Credentia*, quæ paratur in cornu Epistolæ, cooperiatur brevi mappa; ita ut non pertingat usque ad terram, sed aliquantulum circa illam dependeat: super eam ponantur omnia, quæ pro celebratione Missæ requiruntur, excepto instrumeto pacis, quæ in Missis Defunctorum non datur; & excepto velo oblongo, quæ

quia in his Missis eo non utitur Subdiaconus: h. verò sit faciendâ Absolutio post Missam, ponatur super credentiam etiam vas aquæ benedictæ cum aspersorio, & Rituale Romanum. Bauld. *sup. num. 2. Biff. lit. C. n. 553.* Gavantus tamen *hoc loco* dicit, quod credentia sit simplex, vel nulla: sed non videtur conveniens, quod nulla credentia præparetur; non enim decet omnia super Altare ponere: præterea idem Gavantus vult, quod super credentiam ponantur candelabra cum candelis accensis; sed quomodo poni possent, si nulla adesset credentia?

Tumulus, vel etiam feretrum, sive lectica Mortuorum, quæ appellatur etiam castrum doloris (nisi præfens esset corpus Defuncti) parari debet pro cantanda tali Missa, quod necunquam hæredes velint sumptus facere pro mortuis. Præfatus verò tumulus præparetur in medio Ecclesiæ, vel in alio loco congruo pro dispositione situs; & hinc inde ponantur scamniæ cum foraminibus, in quibus collocentur intortitia ardentia; vel loco scamniarum ponantur quatuor candelabra alta in quatuor angulis, vel plura, prout opus erit, & hoc semper ordinatè, & decenter: & notandum, quod si ponantur supradicta scamniæ, poni possunt contigua tumulo: si vero ponantur candelabra, ea ita distantia à tumulo ponantur, ut circa tumulum commode transire possint Celebrans, & Ministri, pro benedicendo, & incensando tumulo, dum fit Absolutio, dummodo habeatur talis distantia loci, ut hoc bene fieri possit. Tumulus autem prædictus cooperiatur panno nigri coloris; imò multi utuntur eo panno cum Cruce rubea, quod non est reprobandum; sicuti etiam possunt in eo panno inseri imagines Mortuorum ad ornamentum. Bauld. *suprà n. 2. & Biff. lit. T. n. 84.*

In Sacristia parata sint paramenta nigra pro Celebrante, & Ministris, & Crux processionalis pro Absolutione in fine Missæ; vel

potius ponantur, antequàm Officium inchoetur, prope Altare ad partem Epistolæ, in loco congruo, & honesto. Bauldry *suprà num. 3.*

Hora competenti, vel dum Nona dicitur, Celebrans facta brevi Oratione, omittis Antiphona *Ne reminiscaris*, Psalmis *Quam dilectâ, &c.* ac Orationibus in aliis Missis dicendis antequàm induatur; Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 11. §. 2.* Bauld. *sup. num. 4.* lavat manus; & Ceremoniario, vel aliquo Acolytho de more adjuvante, induit se paramentis, dicens Orationes solitas, & osculando Crucem in medio amictus, manipuli & stolæ (quod etiam observare debet in fine Missæ, dum illis se exiit, ut diximus *suprà* in Missa Vivorum) & similiter Ministri, adjuvantibus Acolythis, parant se eodem modo, capientes respectivè dalmaticam, & tunicellam; Bauld. *suprà*: tum procedunt ad Altare, ut in aliis Missis Sollemnibus; sed Thuriferarius manibus junctis sine thuribulo, & Navicularius sine navicula: aliqui tamen censent Thuriferarium non debere præcedere, nisi gerat vices Ceremoniarum in ejus absentia. Ceroferarii facta debita reverentia de more Altari, deponunt candelabra (quæ quamvis ad Evangelium non deferantur, nihilominus initio Missæ deferri debent, ut mos est, ad Altare; Vinitor *part. 4. tit. 23.*) quorum cerei toto Missæ tempore remanent accensi. Gavantus *hic*. Præfati Ceroferarii, depositis candelabris super credentiam, ibi manent genuflexi, vel pergunt in Chorum, juxta consuetudinem nonnullarum Ecclesiarum.

IX. Rubric. n. 2. pag. 140. & Gavant. *ibid. col. 1. lit. x. Non incensatur Altare, &c.* Initio Missæ post Confessionem, non incensatur Altare; sed Ministri facta Confessione ascendunt cum Celebrante ad Altare, ubi de more genuflectunt, ac statim pergunt ad cornu Epistolæ ad dexteram Celebrantis, dum dicit Introitum, ut in aliis Missis. Bauld.

sup.

sup. num. 5. Biss. tom. 2. lit. M. num. 244. §. 3.

Ad Introitum Celebrans non se signat, sed cetera præstat; alia verò omittit, sicut diximus supra in Missa Privata Defunctorum: Ministri Sacri nihil prorsus osculantur in hac Missa Sollemni; nec in Absolutione ad tumulum, nec initio Introitus se signant. Biss. & Bauld. sup.

Acolythi, & Thuriferarius, Navicularius quoque, si adest, genuflectunt ad Orationes; sicut etiam idem faciunt omnes de Choro, usque ad finem ultimæ Orationis: excipitur tamen ab hac genuflectione Thuriferarius, si loco Ceremoniarum Subdiaconum comitari debeat ad Epistolam cantandam.

X. Rubric. n. 2. pag. 140. & Gavant. ib. col. 1. lit. y. *Nec benedicitur, &c.*) Subdiaconus in hac Missa non accedit ad Celebrantem cum libro: quia in hac Missa non osculatur illius manum, neque ab eo benedicitur; quare cantata Epistola, & facta genuflectione in medio infimi gradus cum Ceremoniario, huic tradit Subdiaconus librum, & eo absente, Thuriferario: deinde accedens ad cornu Epistolæ, transfert Missale Celebrantis ad cornu Evangelii, facta genuflectione in medio, & assistit Celebranti legenti Evangelium, proit de more. Bauld. part. 3. cap. 13. num. 6. & 7. Biss. sup. num. 3.

Celebrans non dicit *Jube Domine benedicere*, nec in fine Evangelii, *Per Evangelica dicta, &c.* quia non osculatur librum, ut præscribit Rubrica num. 1. pag. 139. in Missa Privata Defunctorum. Si Celebrans, lecto submissa voce Evangelio, velit sedere (quod convenit, quando est cantanda Sequentia) genuflectentibus, & precedentibus uno post alium, Celebrans accedit ad scamnum, & ibi cum Ministris suis sedet. Si verò non sedetur post Evangelium à Celebrante lectum, Subdiaconus descendit in planum & stat ibi inter medium Altaris, & cornu Evangelii,

ut aliàs, usque dum sit finita Sequentia, per Tractus. Bauld. sup. num. 7. Bissus sup.

XI. Rubric. n. 2. pag. 140. *Diaconus præcedit Benedictionem, &c.*) Si non sit lectum, Diaconus, dum Celebrans legit Evangelium, portat librum, ut moris est, ad medium Altaris; postea ibidem expectat patrum lumen versus cornu Epistolæ, ut alibi dictum est; & eo finito à Celebrante, vadit ipsum inter cornu Epistolæ, & medium Altaris in secundo gradu, & circa finem Tractus, qui cantatur à Choro; vel si dicitur Sequentia, usque ad illum *Oratio super altare, &c.* tunc enim genuflectus ante Altare suppedaneum, id est super altiore gradum in medio, inclinatus versus Altare, manibus junctis, dicit *Munda cor meum, &c.* Biss. §. 4. & lit. D. num. 123. §. 12. Si vero Celebrans, & Ministri, ad Sequentiam procedant, in eo casu ad illum *Oratio super altare, &c.* tamen alius (Ministris) & solus accedit ad Altare; ibique genuflectus super infimum Altaris gradum, immox innuimus, dicit, *Munda cor meum, &c.* quo dicto ascendit ad Altare, ubi accipit abbas manibus librum (non petendo Benedictionem, neque osculando manus Celebrantis, ut tradit Rubrica num. 2.) & mox Subdiaconus, & Ceremoniarum sine cantalabris, accedunt ad Altare, & ibi, facta ante infimum Altaris gradum cum Diacono faciunt suam genuflectionem: postea procedunt ad locum Evangelii, præcedente Ceremoniario sine Thuriferario; nisi hic generatim Ceremoniarum, quia in hac Missa non incensatur Evangelium. Dum vero Ministri procedunt ad locum Evangelii, Celebrans accedit ad Altare in cornu Epistolæ per anteriorem viam, id est per laterales gradus Altaris, ubi stat super suppedaneum faciens Diaconum versa: si verò non sedeat, tunc quando Ministri procedunt ad Evangelium, Celebrans, facta Cruci reverentia in medio Altaris, se recipit ad cornu Epistolæ, ubi stat conversus ad Diaconum, ut moris est in

illis Missis, usque dum sit finitum Evangelium.

XII. Rubric. n. 2. pag. 140. *Duo tantum Acolyths sine candelabris, &c.* Acolyths autem sine candelabris, dum Diaconus cantat Evangelium, stant à lateribus Subdiaconi, hinc inde vel manibus junctis, vel una supra aliam infra pectus positis; signant tamen se sicut Diaconus; sicut etiam Celebrans, & ceteri de Choro se signant.

XIII. Rubric. n. 2. pag. 140. *Non incensatur Liber, &c.* Diaconus antequàm incipiat Evangelium, non incensat librum; & terminato Evangelio non incensat Celebrantem. Subdiaconus pariter non desert Celebranti Evangelium osculandum; sed reversus cum ipso Diacono ad Altare, genuflectit in loco, in quo est, à sinistris Diaconi; & statim tradit librum Ceremoniario, vel Thuriferario, ne super credentia eum reponat. Castald. sit. 1. sect. 7. cap. 2. num. 2. Bauld. part. 1. cap. 13. art. 2. num. 2. Diaconus verò facta genuflectione, ascendit ad secundum gradum post Celebrantem; qui cantato Evangelio, statim accedit ad medium Altaris; & Subdiaconus stat in plano post Diaconum, dum Celebrans dicit *Dominus vobiscum*, & *Oremus* ante Offertorium: quo dicto Diaconus genuflectit, & accedit ad dexteram Celebrantis. Subdiaconus item facta genuflectione vadit ad credentiam; ubi (non sumptuvelo oblongo, quo non utitur in hac Missa) sumit, & desert Calicem coopertum cum omnibus suis ornamentis ad Altare; ita ut manu sinistra apprehendat, & dexteram super bursam Corporalium imponat. Castald. sup. num. 3. Subdiaconum sequitur de more Acolythus, deferens ampullas vini, & aquæ; Bauld. sup. part. 3. cap. 13. num. 11. Diaconus verò accipit bursam, & extrahit ex illa (quam ad cornu Evangelii collocat) Corporale, illudque explicat, reliqua peragendo de more; excipe, quòd reponit Patenam aliquantulum sub Corporale, prout

GAVANI, Rubr. Miss.

in Missis Privatis. Castald. sup. Bauld. part. 1. cap. 12. art. 2. num. 4. Subdiaconus in hac Missa non petit Benedictionem aquæ à Celebrante; non dicit *Benedicite Pater Reverende*; Castald. sup. Bauld. part. 3. cap. 13. num. 11. sed infusa aqua in Calicem, descendit, vadit ad locum suum; & facta genuflectione in medio Altaris super infimum graduum, se confert ad sinistram Celebrantis, eumque adjuvat ex parte sua (sicut Diaconus ad incensationem oblatorum) posteriorem partem planetæ ipsius sublevando, quia non est impeditus, cum Patenam non sustineat in hac Missa. Bauld. sup. à num. 13. Biff. lit. M. num. 159. §. 2.

XIV. Rubr. n. 2. pag. 140. & Gavani. ibid. col. 1. lit. 2. *Oblata, & Altare incensatur, &c.* Posito incenso in thuribulo à Celebrante, incensantur oblata, & Altare more solito, & consuetis Orationibus, adjuvante, ut diximus, etiam ipso Subdiacono, tenendo ex parte sua posteriorem partem planetæ: finita autem Altaris incensatione, solus Celebrans incensatur, & Episcopus si adsit, licet non sit paratus: unus ex Acolythis, aut Ceremoniarius ministrat aquam, & pelvim ad lotionem manuum Celebrantis; & Diaconus à dexteris, & Subdiaconus à sinistris Celebrantis, facie ad eum conversa, vel ad se ipsos, habentes Ministrum medium, & stantes super gradum viciniorum suppedaneo, eidem Celebranti manutergium pro manibus extergendis ministrant sine osculis. Deinde redeunt ad loca sua, sicut & Celebrans, dicto Psalmo *Lavabo* de more; & Diaconus stans post Celebrantem respondet suo tempore, *Suscipiat Dominus*, postquam Celebrans dixerit *Orate fratres*; & postea vadit statim ad locum suum, hoc est ad librum, cum debitis genuflectionibus, & juxta solitum, ut folia vertat Celebranti, & illi assistat.

Dum Celebrans incipit Præfationem, Diaconus, qui accessit ad librum, facta genuflectione,

C c c

xione,

xione, redit retrò post Celebrantem, & stant ambo Ministri Sacri unus post alium, & cætera peragunt de more, ut de Missa Sollemni dictum est; ea enim, quæ ibi dicta sunt, non est cur hic repetantur.

Circa finem Præfationis iidem Ministri Sacri accedunt ad Altare cum debitis reverentiis (in hac Missa de Subdiacono nullum dubium esse potest, quia non tenet Patenam) & dicunt cum Celebrante *Sanctus &c.* tum Subdiaconus descendit post Celebrantem, & Diaconus ad librum accedit, & stat, ut in aliis Missis. Biss. lit. M. num. 245. §. 9. Bauldry sup. n. 15.

XV. Rubr. n. 2. pag. 140. & Gav. ibid. col. 2. lit. a *Illud incensat, &c.* Dum Celebrans dicit, *Hanc igitur, &c.* Subdiaconus facta genuflexione unico genu Altari in suo loco, in quo est; Biss. lit. S. num. 196. §. 17. accedit ad cornu laterale Epistolæ, ubi genuflectit super infimum gradum; & accepto à Thuriferario thuribulo (Thuriferarius interim genuflectit in plano à sinistris Subdiaconi; Bauld. part. 3. sup. cap. 13. num. 16. & part. 1. cap. 13. num. 4.) cum debitis inclinationibus ante, & post utramque elevationem, incensat SS. Sacramentum, quia à digniori Ministro non impedito incensari debet, ut notat Gavantus. Ante Elevationem, juxta sententiam Bauldry part. 1. cap. 13. num. 3. & part. 3. cap. 13. num. 16. Subdiaconus ministrante Thuriferario cochlear, imponit incensum sine Benedictione in thuribulum: sed juxta sententiam Hippolyti à Portu sup. n. 11. debet Navicularius id præstare: & ita Cerem. Episc. lib. 2. cap. 11. §. 8. ubi ait: *Subdiaconus ad Elevationem, imposito per aliquem Acolythum thure in thuribulum, thurificabit SS. Sacramentum:* quapropter sententia Bauldry non est admittenda, nisi ad summum, in defectu Navicularii, vel alterius Acolythi. Finita deinde elevatione Hostiæ, & Calicis, Subdiaconus reddit thuribulum Thuriferario; ac surgit, & genu-

flectit ibidem unico genu SS. Sacramentum deinde vadit ad suum locum in plano retro Celebrantem, ubi iterum genuflectit super infimum Altaris gradum unico genu; ibique stat in plano usque ad *Agnus Dei*, quæ tunc ascendit ad Altare, ut dicemus infra. Biss. sup. §. 17. Bauld. sup. n. 17.

Diaconus verò, qui ad Elevationem, juxta morem aliarum Missarum, ministravit Celebranti, facta elevatione Hostiæ, & Calicis, redit ad librum; Ceroferarii verò tunc genuflecti cum intortitiis accensis, juxta Gavant. hoc tit. 13. ad Rubr. n. 3. lit. d. & communem praxim omnium Ecclesiarum usque ad Communionem peractam: Thuriferarius autem cum debitis reverentiis redit in Sanctam; & inde deposito thuribulo, & appropinquans carbonibus pro Absolutione, vel Exequiis, redit ad credentiam, ubi genuflectit, pro pariter genuflectit totus Chorus. Bauld. sup. n. 17.

Cum Celebrans dicit, *Et dimitte nobis, &c.* Diaconus genuflectit in suo loco, unico genu, ac mox se recipit ad dexteram Celebrantis (Subdiaconus enim cum non habeat Patenam deferendam ad Altare, stare debet adhuc in suo loco) ubi inservit eidem Celebranti; Biss. lit. M. num. 244. §. 16. Bauld. sup. n. 18 id est Patenam purificatam, à Corporali testam, detegit, extergit, & in osculis offert Celebranti, & Calicem detegit, & iterum tegit, quando opus est, & cum Celebrante adorat.

Ad *Agnus Dei* Subdiaconus, facta genuflexione unico genu, accedit ad sinistram Celebrantis, & Diaconus erit ad dexteram ipsius; & ambo illud dicunt cum Celebrante, non percutientes pectora sua. Tum iidem Ministri Sacri mutant locum cum debitis genuflexionibus unico genu, in recessu, & recessu. Non datur pax in hac Missa, & in fine ejusdem Diaconus non dicit *Te missa est* sed ad Altare conversus dicit, *Requiescat in pace*, in plurali, licet Missa celebretur pro unico Defuncto, ut diximus supra de Missa Privata Defunctorum.

Cum Celebrans dixerit *Placeat tibi, &c.* osculatur Altare, & deinde legit Evangelium S. Johannis de more, cum assistentia Subdiaconi, ut sit in alia Missa Sollemni; & Diaconus pariter in hac circumstantia se gerit, ut in alia Missa Sollemni, omittis tamen osculis, cum aliquid porrigitur Celebranti, neque osculata ejus manu, ut præscribit Rubrica *num. 2.*

XVI. Rubric. n. 3. pag. 140. & Gavant. *ibid.* col. 1. lit. c. *Candelæ, &c.*) Si distribuendæ sint candelæ in Choro, quod accidit præsertim in Exequiis, aut in Absolutione altitudinum, distribuuntur per aliquem Ministrum post Epistolam.

XVII. Rubric. n. 3. pag. 140. & Gavant. pag. 141. col. 1. lit. d. *Ad Evangelium, &c.*) hæc tamen tempestivè distribuuntur dictæ candelæ, ut omnes sint accensæ, dum cantatur Evangelium: accenduntur etiam paulo ante elevationem SS. Sacramenti, ut tempore Elevationis sint accensæ; & teneantur hæc ardentes, usque ad Communionem inclusive. Gav. *hic*, Bauld. *part. 3. cap. 13. n. 1.* Castald. *lib. 2. sect. 9. cap. 15. num. 2.* Tandem accendantur hæc candelæ in fine Missæ ad Absolutionem, ut dicemus infra, si faciendâ sit talis Absolutio. Potest deputari aliquis Minister, qui teneat in Choro candelam accensam pro accendis candelis ad Evangelium, ad Elevationem item Sacramenti, & ad Absolutionem: poterit etiam in loco remoto servari aliqua candela accensa, ut ex ea commodè possit lumen capi. Biff. *lit. C. num. 62. §. 1. ibidem*, Bauld. *sup. n. 3.* Hoc superest advertendum ad exactam explanationem Rubricæ *num. 3.* quod candelæ

distribuendæ, de quibus supra, deberent esse de cera communi; Cerem. *Episc. lib. 2. c. 11.* & Gavant. *lit. c. nisi voluntas hæredum*, aut eorum, ad quos spectat, inclinaret ad ceram albam. Castald. *lib. 2. sect. 9. cap. 5. num. 2.*

XVIII. Rubric. n. 3. pag. 140. & Gav. pag. 141. col. 2. lit. e. *Si habendus est sermo, &c.*) Quando in hac Missa Sollemni habendus est sermo in laudem Defuncti, sive Oratio funebris, non habeatur nisi finita Missa, ante Absolutionem: cum enim hujusmodi sermo non sit de Evangelio, sed de laudibus Defuncti, non debet fieri post cantatum Evangelium: & ante sermonem, ad finem Missæ, Celebrans prius deponat castulam, & manipulum, & accipiat pluviale; quod si desit, stabit cum alba, & stola in modum Crucis, sedens in suo loco, & cum eo sedent etiam Ministri Sacri; qui tamen non deponunt paramenta, sed manipulos tantum. Biff. *tom. 2. lit. S. num. 138.* Bauld. *sup. num. 20.* Pulpitum, seu Cathedra panno nigro operiatur. Cerem. *Episc. lib. 2. cap. 11. §. 10.* Bauldry, Biff. *sup.* & Gavant. *lit. g.* Concionator accedet vestibus nigris indutus sine cotta; & facta Oratione ante medium Altaris, nulla petita Benedictione ab Episcopo, si aderit, sed facta ei profunda reverentia, vel genuflexione pro qualitate personæ, ascendet pulpiti; ubi facta iterum Episcopo si adit, reverentia, signans se signo Crucis (& non dicet salutationem Angelicam) statim Sermonem incipiet. Ex Cerem. *Episc. sup.* Castald. *lib. 2. sect. 9. cap. 6. n. 3.* Biff. & Bauldry *suprà.*

Pro Ritu servando in Absolutione ad tumulum.

XIX. Rubr. n. 4. pag. 141. & Gavant. *ibid.* col. 1. lit. f. *Si faciendâ est Absolutio, &c.*) Quando faciendâ est Absolutio ad tumulum, finito Evangelio Sancti Johannis, Celebrans

cum Ministris suis retrahit se ad cornu Epistolæ, facta prius reverentia Cruci Altaris in medio per ipsam, & genuflexione per Ministros; & deinde cum illis descendit per

C c c 2

gradus

gradus laterales in planum, ubi deponit planetam, & manipulum, adjuvantibus Ceremoniario, & Ministris, vel Acolythis, juxta ea, quæ diximus supra, quando egimus de induendo, vel exuendo Sacerdote in Missa Sollemni: similiter Ministri Sacri deponunt suos manipulos tantum; qui simul cum planeta Celebrantis deponantur super credentiam, vel in alio loco congruo, & eo deficiente, super Altare; & mox aliquis Acolythus defert pluviale nigrum pro Celebrante. Bissus lit. A. n. 45. §. 1. Bauldry part. 3. cap. 14. num. 1.

XX. Rubr. n. 4. pag. 141. & Gavant. ibid. col. 1. lit. g. *Accipit pluviale nigrum, &c.*) Celebrans autem, adjuvantibus iisdem, qui supra, accipit pluviale nigrum; quo deficiente, ut diximus, remanet in albis, retinendo stolam ante pectus transversam in modum Crucis: postquam assumpsit pluviale, tegit caput; Bauldry part. 3. cap. 14. num. 2. & accedit ad medium Cappellæ ante Altare. Deinde Thuriferarius accipit thuribulum cum navicula incensi; alius verò Acolythus accipit vas aquæ benedictæ cum aspersorio, & Rituali.

XXI. Rubr. n. 4. pag. 141. & Gavant. ibid. col. 2. lit. h. *Cum candelabris accensis, &c.*) Subdiaconus verò, post depositum manipulum, accipit Crucem processionalem ei ab aliquo Acolythis delatam; quam sic tenet, ut imago Crucifixi sit versus Populum, & ipsi Subdiacono terga vertat: deinde idem Subdiaconus, medius inter duos Ceroferarios cum candelabris accensis, accedit per planum, ante medium Altaris, nulla prorsus facta reverentia ipsi Altari, neque à Ceroferariis. Thuriferarius etiam, & alius Acolythus cum vase aquæ benedictæ, aspersorio, & Rituali, accedunt ad Altare post Subdiaconum, ubi unico genu Altari genuflectunt: tum ordinatur Processio ad feretrum sequenti modo.

XXII. Rubr. n. 4. p. 141. & Gavant. pag. 142. col. 1. lit. i. *Præcedentibus duobus alii*

Acolythis, &c.) Præcedit Thuriferarius cum thuribulo in dextera, & navicula in sinistra, habens à sinistris alium Acolythum cum vase aquæ benedictæ, & aspersorio, portatorem etiam Rituale, nisi ab alio deferatur: postea sequitur Subdiaconus habens Crucem super dicto, medius inter duos Ceroferarios habentes candelabra cum candelis accensis; deinde Ceremoniarius si adsit, postea Clerus suo ordine: Bissus lit. P. num. 212. Bauldry supra: & si Chorus sit retro Altare, Clerus exeunt bini, incipiendo à junioribus simul ex utraque parte, nisi Absolutio esset facta in Choro, vel ante eum, quia tunc Clerus in Choro manebit; Bauldry supra n. 3. & Bissus tom. 1. lit. C. num. 334.

XXIII. Rubr. n. 4. pag. 141. *Sequitur Celebrans, &c.*) Post dictos omnes sequitur Celebrans, qui facere prius debet Altari reverentiam, vel genuflectere Venerabili, si adsit in Tabernaculo; sed antequam se inclinaret, vel genuflectat, aperit caput, & iterum tegit, & sic rectus procedit: ex Ceremoniali Episc. lib. 2. cap. 11. §. 14. & Gavant. lib. m. & Diaconus procedit à sinistris episcopi, genuflectens prius, aperto capite sicut ceteri. Omnes autem antequam ab Altari discedant, faciant Cruci ejusdem debitam reverentiam, seu genuflexionem, præsertim verò si adsit SS. Sacramentum, exceptis tamen Subdiacono, & Ceroferariis; solusque Celebrans in hac Processione, ut diximus, procedit recto capite; & si contingat, quod ante SS. Sacramentum transeant, etiam ipse sicut ceteri omnes genuflectunt, ut mox innui.

XXIV. Rubr. n. 4. pag. 141. & Gavant. pag. 142. col. 2. lit. m. *Celebrans ex alia parte, &c.*) Cum pervenerint ad tumulum, sive feretrum, Thuriferarius, & alius Acolythus cum vase aquæ benedictæ, se locant prope tumulum à parte Epistolæ, ubi expectant Celebrantem: ex Cerem. Episc. supra §. 15. Bauldry supra n. 4. Subdiaconus vero cum Ceroferariis per partem Evangelii procedit.

nar ad pedes tumuli; ita ut sit inter Ecclesiæ portam, & tumulum, in medio talis spatii, faciem convertendo contra Altare, & animadvertendo, ut relinquatur spatium Celebranti, & Diacono, quamprimum illac transieris. Ex Cerem. Episc. *suprà*. Gavanto *suprà*, Castaldo *lib. 2. sect. 9. cap. 5. num. 9.* & Bouldrey *suprà*. Sed quia in Exequiis præfente corpore Defuncti, aliquando ponitur caput versus Altare, si nempe Defunctus fuit Sacerdos; è contrâ verò corpora aliorum Defunctorum versus Altare habent pedes; in his casibus Subdiaconus cum Cruce debet stare ad caput Defuncti, & Celebrans ad pedes. Ex Cerem. Episc. *suprà* §. 15. & §. 24. & ex Rituali Rom. *tit. de Exequiis*: sed de hac re paulò *infra*. Si autem corpus non sit præfens, sed tantum simplex tumulus; tunc semper Subdiaconus stet inter portam Ecclesiæ, & tumulum; Celebrans verò manet ex alia parte in capite loci inter Altare, & eundem tumulum, aliquantulum versus cornu Epistolæ; ita ut Crucem Subdiaconi respiciat, tenendo à sinistris ejus Diaconum, & paulò retro prope eum alios duos Acolythos, deferentes thuribulum, naviculam, & vas aquæ benedictæ. Gavant. *hic*, ex Cerem. Episc. Deinde Celebrans statim aperit caput, tradendo birretum Diacono; Clerus verò se disponit circa tumulum hinc inde à lateribus; ita ut seniores, seu digniores sint Celebranti propinquiores, juniores autem Cruci viciniore. Rubrica n. 4. Gavantus, Billus *suprà*, & Bouldrey *pa. 1. 3. cap. 15. num. 4. & seqq.*

Diximus *suprà*, quòd Subdiaconus deferens Crucem, quando Defunctus est præfens, semper stare debeat ad caput ejusdem Defuncti, quicumque ille sit: verùm juxta nostrum Castaldum in Cereimoniali nostræ Congregationis *lib. 2. cap. 39.* idem Subdiaconus medius inter duos Ceroferarios, si Defunctus sit Sacerdos, sistere debet ad pedes contra Altare, non verò ad caput: unde juxta eandem Auctorem, & praxim etiam omni-

um ferè Ecclesiarum, ut asseverat Baruffaldus *infra* citandus, semper præfatus Subdiaconus sistit eodem loco; ita ut stet cum Cruce contra Altare, nunquam verò humeris ad Altare versis, & facie contra Populum, seu januam Ecclesiæ; quam praxim, & dispositionem rejicere non possum: nam si Subdiaconus sisteret se in casu Sacerdotis defuncti ad caput ipsius, terga verteret Altari, & Cruci ejusdem; quod indecens, & deformè videtur: & ob hanc rationem in hanc nostram sententiam inclinat etiam Baruffaldus *tit. 36. num. 150.* ubi supponit, idem asseri etiam à nostro Gavanto *hoc loco lit. nr.* sed reverà Gavantus expressè loquitur de loco, quo sistere debet Subdiaconus absente cadavere: dicit enim, quòd Celebrans debet esse semper inter Altare, & tumulum, seu lecticam Mortuorum absente corpore; Subdiaconus contra Altare ad pedes lecticæ, seu tumuli: præfente verò corpore servatur Rituale citatum. Hæc sunt verba præfata Gavanti, qui reverà videtur stare pro opinione nobis contraria, cum Rituale Romanum in titulo de Exequiis præscribat, quòd Subdiaconus *Accedit ad fœretum, & se sistit ad caput Defuncti cum Cruce, &c.* Quoniam verò, ut *suprà* diximus, quando cadaver est Sacerdotis Defuncti, ejus caput est versus Altare, inhærendo dispositioni Ritualis Romani, prima fronte videtur absolute statui debere, quòd tunc Subdiaconus cum Cruce debeat stare ad caput dicti cadaveris, & consequenter terga vertendo Altari: sed verba Ritualis Romani non ita rigorosè interpretanda sunt: leges enim humanæ, ut diximus *suprà tit. 4.* in nostris Observationibus *num. 3.* quando aliquod præscribunt, non sunt accipiendæ pro hoc, vel illo casu particulari, sed pro communibus casibus; attendunt etenim id, quod communiter contingit: & hæc est communis resolutio in materia de legibus; ut docet Fagundes de præcept. Eccles. *lib. 3. cap. 2. num. 8.* Ex quo igitur Defuncti communiter sunt personæ ad gradum Presbyteratus non evehæ; hinc

hinc statuit Rituale, quòd Subdiaconus debet stare ad caput Defuncti: & quamvis in uno, vel altero casu Subdiaconus non sistat ad caput Defuncti, adhuc lex in Rituali Romano statuta observatur: quia, ut dixi, leges attendunt, quod communiter contingit; & ideo simpliciter lata censentur veræ, quamvis in uno, vel altero casu deficiant.

XXV. Rubr. n. 4. pag. 141. *Interim cantatur Responsorium, Libera me Domine, &c.*) Dispositis Ministris, & aliis de Clero, ut supra, tunc, & non prius, incipiunt Cantores, *Libera me Domine* (stantibus omnibus capite discooperto, etiam Celebrante) *ÿÿ.* verò hujus Responsorii dicantur à duobus Cantoribus ab utraque parte. Bissus *lit. A. n. 45. §. 2.* Bauldry *suprà num. 7.* Circa finem Responsorii, Diaconus & Thuriferarius genuflectunt Altari, & accedunt ad dexteram Celebrantis; qui Celebrans imponit ter de more incensum, illud benedicens manu, dicente prius Diacono, *Benedicite Reverende Pater;* ipso verò Celebrante dicente, *Ab illo benedicaris, &c.* illudque benedicit modo solito: Gavant. *lit. l. §. Dubitarunt aliqui:* tum redeunt ad loca sua cum debitis reverentiis. Biss. *lit. D. num. 130.* Bauld. *sup.*

XXVI. Rubr. n. 4. pag. 141. *Finito Kyrie eleison, Sacerdos, &c.*) Finito Responso, Cantor cum primo Choro dicit *Kyrie eleison,* & secundus respondet *Christe eleison,* deinde omnes simul dicunt *Kyrie eleison:* postea Celebrans dicit clara voce *Pater noster,* & secretò proseguitur cætera, sicuti prosequi debent omnes: intonato autem prædicto *Pater noster,* Celebrans accipit à Diacono aspersorium sine osculis, deinde pergit ad aspergendum feretrum, habens eundem Diaconum à dexteris, elevatam anteriorem partem pluvisis, & tenentem ipsam sinistra manu per fimbriam (si adsit Ceremoniarius, poterit in hac actione Celebrantem præcedere genuflectens Altari, & Cruci, quando

ante illa transit; & idem facere debet Diaconus; Acolythus verò, & Thuriferarius ministrant necessaria, non discedentes à propriis locis) sic Celebrans, facta reverentia Altari vel genuflexione SS. Sacramento, si ibi edis, procedit circumiens feretrum per latus sinistru dexterum, ter aspergens illius feretri latus dexterum, scilicet in capite, in medio, & in pede; & deinde ter aspergit sinistru latus ejusdem tumuli eodem Ritu; & quanto transit ante Crucem Subdiaconi profundius inclinet: Diaconus verò, ut dixi, genuflectit; & advertat, dum transit per portam, in qua est Crux, ut transeat inter feretrum & Crucem. Ex Cerem. Episc. *suprà §. 11.*

Postquam Celebrans asperferit feretrum, reddit aspersorium Diacono, ubi prius illud ab eo accepit; & ibidem de manu ejusdem accipit thuribulum, & incensat feretrum circumiens eo modo, quo diximus de aspersorio, nimirum ter in qualibet parte lateris tumuli thuribulum duens.

XXVII. Rubr. n. 4. pag. 141, & Gavant. pag. 142. col. 2. lit. o *Junctis manibus dicit, &c.*) Sacerdos completa incensatione feretri, reddito prius thuribulo Diacono, facit debitam reverentiam Altari (Diaconus vero semper genuflexionem) stans in suo loco, & prius, versa facie ad Crucem Subdiaconi, & eodem Diacono tenente librum apertum ante eum, paululum tamen à sinistris ejus (si habetur ex Rituali Romano) dicit junctis manibus, *Et ne nos inducas in tentationem,* & alia, quæ in Rituali, aut Missali habentur: postea, item manibus junctis, dicit, præmissò *Oremus,* vel Orationem *Abscise,* vel Orationem, quæ dicta fuit in Missa; Bissus *lit. A. num. 45. §. 6.* in quibus, quando latus Exequiæ Sacerdotum, & Prælatorum, sequuntur ea, quæ tradit Gavantus *ibi.* Terminari debent prædictæ Orationes brevi conclusione, dicendo, *Per Christum Dominum nostrum;* & responso *Amen à Choro,*

Celebrans, faciens Crucem manu dextera super feretrum (interim Diacono elevante anteriorem hinc pluvialis à dexteris) sinistra pectori admota, dicit, *Requiem æternam, &c.* ac mox Cantores cantant *Requiescant in pace* in plurali, quamvis Absolutio fiat pro uno tantum; Gavantus in fine huj. tit. p. 143. & Chorus respondet *Amen*. Responso autem *Amen*, omnes eodem ordine, quo ab Altari venerant ad tumulum, à tumulo recedunt, inclinantes caput Cruci processionali, cum transit ante ipsos. Castaldas lib. 2. sect. 9. cap. 5. Interim cerei in Altari, & in tumulo extinguuntur, & omnes ad Sacramentum se recipiunt, faciendo debitas reverentias, vel genuflexiones respectivè, prout convenit, & supra diximus; exceptis semper Subdiacono cum Cruce, & Ceroferrariis cum candelabris.

Si elevetur SS. Sacramentum, dum fit Absolutio, ferventur ea, quæ tradit Gavantus hac lit. o. §. Dum fit Absolutio: Tonellius tamen in tali casu vult, Sacerdotem cum Ministris debere genuflectere, nisi aspergat, vel incenset tumulum, aut dicat v. & Orationem: Quarti verò part. 2. tit. 13. dub. 3. docet, Sacerdotem in simili casu debere genuflectere, etiam si actu aspergat tumulum, vel incenset: quam tamen sententiam improbat Biffus lit. G. num. 26. §. 2. & ibidem convellit rationes à Quarti productas, in confirmationem suæ sententiæ.

Si non adsit lætica, ad quam eundem fit in fine Missæ, Celebrans dicto *Placeat tibi*, ante Evangelium S. Johannis, accedit ad cornu Epistolæ; ibique super suppedaneum, deposita planeta, & manipulo super Altare in cornu Epistolæ, si non adest credentia, vel alius locus commodior, juxta Cerec. PP. Eremitarum S. Augustini part. 1. cap. 19. capit pluviale nigrum, ut supra (itemque Ministri Sacri deponant manipulos tan-

tum) & stans ibidem, conversus ad Altare, expectat finem Responsorii, *Libera me Domine de morte æterna*, quod cantatur à Choro, statim ac ab eo responsum fuerit *Amen* post *Requiescant in pace* ante Evangelium S. Johannis: interim Acolythi extendunt pannum nigrum in plano ante medium Altaris. Biffus lit. A. num. 47. §. 1. Bauldry supra num. 12. à Portu part. 3. cap. 6. de Miss. Sollemn. Defunct. tit. 13. Rubr. 4. in adnot. num. 28. §. Ubi non erigatur. Tum unus Acolythus accipit vas aquæ benedictæ cum aspersorio, alter thuribulum cum navicula, & ambo ad cornu Epistolæ accedunt; ubi circa finem Responsorii Celebrans ponit & benedicit thus in thuribulo, ministerio Diaconi sine osculis, ut diximus supra. Bauldry supra, Biffus supra §. 2. & à Portu supra. Responsorio finito, & dicto ultimo *Kyrie eleison*, ut supra, Celebrans adhuc stans in prædicto cornu Epistolæ versus Altare, seu super suppedaneum, facie versâ ad candelabra, intonat clara voce *Pater noster*, quod secreto prosequitur; & interim Thuriferarius, & Acolythus de vase aquæ benedictæ, accedunt cum debitis reverentiis, quasi ad cornu Evangelii per planum; & ascendunt ad secundum gradum, ubi ministrant alternatim Diacono aspersorium, & thuribulum; & Celebrans accedens ad medium Altaris cum Ministris Sacris, ubi facta reverentia Cruci, vertit se versus illum pannum nigrum, extensum in plano; & ita stat super suppedaneum, medius inter Diaconum à dexteris, & Subdiaconum à sinistris: ibi accipiet de manu Diaconi aspersorium, eoque aspergit pannum ter, in medio, à dexteris, & à sinistris panni; redditoque aspersorio, capit thuribulum, & ter similiter thurificat eo modo, quo asperfit. Bauldry sup. num. 13. Biffus supra num. 2.

Quo facto, iterum revertitur ad cornu Epistolæ versus Altare; & libro super illud cornu

cornu

cornu posito, dicit alta voce *Et ne nos inducas in tentationem*, & alios *ŷŷ.* & Orationem, ut in Missali, seu Rituali. Dicit autem à Cantoribus, *Requiescant in pace*, accedens adhuc cum pluviali ad cornu Evangelii (facta prius in medio Altaris reverentia) ibique signans Altare, aut tabellam, & se ipsum, dicit more solito Evangelium S. Johannis: quo dicto, factis debitis reverentiis Altari, mediis inter Diaconum, & Subdiaconum (quia habet pluviale) simbrias anteriores ipsius pluvialis tunc elevantes, precedentibus Acolythis, & aliis de Clero, vadit ad Sacristiam, ubi se exiit, ut in aliis Missis. Billus *suprà* §. 3. Bauldry *suprà* num. 14. & à Portu *suprà*.

Quando fit prædicta Absolutio pro Defunctis in fine Missæ, & non adsunt Ministri Sacri; debent adhiberi saltem quatuor Acolythis, qui inserviant Celebranti, vel etiam pauciores, si tot haberi non possint: quarum poterunt tunc omitti Ceroterarii, & ad caput Defuncti sufficiet unus Acolythus cum Cruce; quæ Crux etiam in casu, quo hic Acolythus haberi non possit, poterit ad caput Defuncti, vel feretri collocari in aliquo

pede, puta marmoreo; & ita sufficiet unus Acolythus, qui inserviant Celebranti, & alter thuribulum; & qui de thuribulo serviet, sustinere debet librum, id est rituale, dum Celebrans leget Orationem. Ipsi Acolythis respectivè elevant simbrias pluvialis Celebrantis, dum circuit tabellam Acolythus scilicet, quando aspergit, & Thesaurarius quando incensat, gemmæ Altari, & Cruci, quando ante ea transit. Bauldry *suprà* num. 15. Billus *lit. A. n. 11.* Vinitor *suprà* §. 14. à Portu *suprà*.

In Exequiis autem Defunctorum, tunc presente cadavere, antequam Cantor tonent *Libera me Domine*; Sacerdos recitat precem illam, quæ habetur in Rituali Romano, & quæ incipit per verba: *Nonne in judicium cum servo tuo Domine, &c.* immutata semper remanent: unde etiam Defunctus sit femina, vel sint plures Defuncti, non dicitur *Cum servo tuo Domine, &c.* *Cum servis tuis*: & ita declaravit S. R. C. Decreto edito 31. Augusti 1697. & de nostro Indice sub num. 518.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XIV. De his, quæ addenda sunt in Missa, quæ celebratur ad Altare, in quo expositum est SS. Sacramentum.

I. Gavant pag. 143. col. 1. n. 2 -- *Pro exponendo Sacramento in Altari pro initio quadraginta Horarum, &c.* Quoniam hic Gavantus agit de expositione SS. Sacramenti, quæ fit in Oratione quadraginta Horarum; idecirco ejus vestigiis inhærendo, etiam nos hoc loco addemus omnia ea, quæ spectare possunt ad exactum Ritum talis functionis: & cum recentissimè edita fuerit jussu Clementis XI. San. mem. de Anno 1705. die 20. Januarii, quædam instructio, quæ reperitur

etiam in suo Bullario, & quæ sub aliis Pontificibus successoribus Innocentio, & Benedicto XIII. necnon Clemente XII. nunc cetero Regnante, reimpressa, & ab omnibus Ecclesiis in Urbe, ad praxim deducta, hinc, ut omnes aliæ Ecclesiæ etiam extra Urbem perfectè instruantur de Ritibus, & Cerimoniis, quæ in prædicta expositione servari debent; congruum, & valde utile arbitramur subnectere copiam exactam talis instructionis, impressam typis Rev. Camer. Apost. 1705.